

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Філософія політики»

Ступінь освіти	Бакалавр
Освітня програма	Філософія
Заняття:	
Лекції	2 години на тиждень
Практичні	2 години на тиждень
Кількість кредитів ЄКТС	4 (120 годин)
Мова викладання	Українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:
<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2450>

Кафедра, що викладає	Філософії і педагогіки
----------------------	------------------------

Викладач:

Захарчук Олексій Феліксович
доцент кафедри філософії і педагогіки,
Кандидат філософських наук, доцент

E-mail: zakharchuk.o.f@nmu.one

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

лекції та практичні заняття проводяться відповідно до розкладу.

1. Анотація до курсу

«Філософія політики» - вибіркова дисципліна навчального плану підготовки бакалаврів за освітньою програмою «Філософія». Пропонований навчальний курс знайомить студентів з історичним розвитком філософських вчень про політику, вводить його у змістовний контекст таких опорних понять, як «буття політичного», «політична влада», «політична система», «суб`єкт політичної діяльності», «політична духовність», «політична гносеологія» тощо. Одночасно, він аналізує реальні політичні процеси, що здійснюються в Україні і світі.

Важливим завданням курсу є донести до студентів генетичний зв'язок політичної сфери з філософською проблематикою, та одночасно розкрити специфічність розуміння політики у філософському контексті.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: Формування у студентів цілісного уявлення про політику з точки зору філософського аналізу даного феномену, а саме розуміння проблеми політичного через філософські проблеми світу, людини та суспільства. політики

Завдання курсу:

- Сформувати у студентів знання про місце та специфіку політичної сфери у контексті філософських проблем
- Надати студентам системні знання щодо основних проблем теоретико-методологічного дискурсу філософії політики
- Навчити студентів аналізувати актуальні політичні феномени та процеси з позицій філософського підходу

3. Результати навчання:

- Розуміти основні поняття і теоретико-методологічні підходи у політичній філософії
- Оволодіти знанням про розвиток та теоретико-методологічну еволюцію політичної філософії
- Розуміти теоретико- методологічні особливості політичної філософії
- Сформувати уміння та навички творчого використання категорій філософсько-політичного знання у дослідницькій діяльності
- Доказово і комплексно підходити до розуміння сучасного політичного процесу на основі аналізу політичних інститутів

4. Структура курсу

ЛЕКЦІЇ
1 Політична філософія як галузь філософських знань
Політика як спосіб організації суспільного життя. Виникнення політики як явища суспільного життя
Генеza поняття “політика” в історії філософської думки.
Політика як об’єкт окремої галузі філософського знання - політичної філософії.
Предмет, мета, завдання політичної філософії
Політична філософія у сучасному світі і в Україні
2 Платон і Арістотель як фундатори політичної філософії
Вплив ідей Платона на розвиток західноєвропейської політичної філософії.
Основний зміст праць Платона
Пошук Арістотелем найкращого політичного устрою для людської спільноти.
Основний зміст філософсько-політичних поглядів Арістотеля
3 Основні віхи світової філософсько-політичної думки.
Міфологічні уявлення про владу як волю богів
Різноманітність поглядів на державність, політичність у філософів античності
Політика як елемент морально-релігійного порядку, держава й церква як єдина цілісність і форма Божого володарювання на землі.
Гуманістичні філософсько-політичні вчення доби Відродження, Реформації
Філософсько-політичні доктрини Нового часу
обґрунтування теорії правової держави, принципів лібералізму І.Кантом; вчення про державу і громадянське суспільство Г.В.Ф.Гегеля;
Політика як арена класової боротьби у марксизмі
теорія утилітаризму і лібералізм у поглядах І.Бентама; критично-утопічні вчення К.А.д.Р. Сен-Сімона, М.Ш.Фур’є, Р.Оуена; економічний романтизм Ш.Сімонді; анархізм П.Прудона.
Сучасні філософсько-політичні доктрини

4 Філософсько-політичні пошуки українських мислителів.
Витоки філософсько-політичної думки України. “Людська держава” Г.С.Сковороди.
Філософсько-політичні ідеї Кирило-Мефодіївського товариства. Філософсько-політичні ідеї у світогляді Т.Г.Шевченка.
Філософсько-політична платформа українського народництва.
Філософсько-політичні концепції і погляди видатних українських вчених, літераторів, громадських діячів (М.Драгоманова, І.Франка, Л.Українки, М.Грушевського, В.Винниченка, Д.Донцова, В.Липинського та ін.).
5 Соціальні інтереси як детермінанти політики.
Політика як арена боротьби і як царина здійснення всезагальних інтересів. Поняття “соціальний інтерес
Диференціація суспільства як причина виникнення специфічних інститутів регулювання суспільного життя і держави – головного з таких інститутів.
Виникнення політики як діяльності людей у владних інститутах. Соціальне призначення політики і її основний виконавець – держава.
Поява масових політичних партій і рухів і їх вплив на політику і здійснення державної влади.
Консенсусний та конфліктологічний підходи до визначення політики.
6 Політика і політична влада.
Взаємозв’язок понять “політика” і “влада”. Дефініція політики з точки зору первинності політики чи влади.
Поняття “влада”. Генеза і природа влади. Різновиди влади. Концепції політичної влади
Сутність трактувань дефініції політичної влади. Особливості політичної влади.
Форми здійснення влади: панування, керівництво, управління, контроль. Диференціація влади.
Легітимність політичної влади.
7 Політична система суспільства
Тлумачення термінів словосполучення “політична система”
Системний аналіз суспільства Т.Парсонса.
Марксистське бачення поняття “політична система суспільства
Концепції політичної системи Д.Істона, Г.Алмонда, К.Дойтча, Д.Трумена.
Сутність політичної системи та її підсистем (інституціональної, регулятивної, функціональної, комунікативної, духовно-ідеологічної).
Політичний процес як конкретне вираження функціональної підсистеми. Політичний режим як виявлення функціонування політичної системи.
Сучасні типології політичних систем
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ
1 Держава як головний інститут політичної системи суспільства
1. Політичні інститути і соціальне спілкування.
2. Держава як політичний інститут.
3. Основні принципи правової і соціальної держави.
4. Проблеми державної влади в Україні

2 Політична свідомість і політична гносеологія. Масове суспільство і політичні технології

1. Маса та способи її формування. Маси і політичні еліти. Х. Ортега-і-Гассет про повстання мас. Маса і влада в концепції Е. Канетті.
2. С. Московічі про масове суспільство. Політична свідомість і public relations.
3. Політика і психологія мас. Психологія мас і політична система. Імідж і влада.
4. Поняття “політичних технологій”. “Чорні” та “білі” політичні технології. Соціально-практичне значення політичних технологій.

3 Політична свобода

1. Природа сили політичної влади. Взаємодія регулятивних систем.
2. Політика та право. Закон – аспект моралізації домінуючої ідеології.
3. Політика та мораль. Суть відносин “влада-закон-мораль”.
4. Політика як свобода. Відповідальність в політиці. Аспекти свободи.
5. Політика: національні та загальнолюдські цінності.

4. Політична ідеологія та політичні Міфи.

1. Суспільна ідеологія: зміст, сутність і соціальне значення. 2. Природа ідеократії: словесний фетишизм та “ідеологічна” людина.
3. Техніки ідеологічної влади: індоктринації, демагогія, примітивізація свідомості та ін.
4. Міф як феномен сучасної політики. Політичні міфи: зміст, сутність і соціальне значення. Функції політичних міфів.
5. Міф та утопія як інструменти політичної влади: міф як спосіб осмислення історії, утопія як спосіб проектування майбутнього

5 Аксіологічний аспект політики

1. Аксіологія у політиці. Співвідношення політики і моралі. 2. Історичні долі ідеї справедливості.
3. Поняття “політичної культури”. Політична культура і влада.
4. Політична культура і політична поведінка громадян. Структура та функції політичної культури.

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

На лекційних заняттях обов’язково мати з собою гаджети зі стільниковим інтернетом. Активованій акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Офіс 365

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного опитування та самостійної роботи складає не менше 60 балів.

Максимальне оцінювання:

Теоретична частина	Практична частина		Разом
	При своєчасному складанні	При несвоєчасному складанні	
30	70	30	100

Підсумкове оцінювання (якщо студент набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку)	Диференційований залік відбувається у письмовій формі, складається з 20 тестових запитань, 1 відкритого запитання. Правильна відповідь на запитання тесту оцінюється у 4 бали. Правильна відповідь на відкрите запитання оцінюється у 20 балів. Відкриті запитання оцінюються шляхом співставлення з еталонними відповідями. Максимальна кількість балів за диференційований залік: 100
--	---

6.3 Критерії оцінювання теоретичної частини (разом 30 балів).

Теоретична частина оцінюється за результатами опитування, яке містить 3 питання, кожне з яких оцінюється 10 балів

У разі використання технології дистанційної освіти усне опитування за темами контрольної роботи може проводитися усно з використанням інструментів Office 365 та Zoom.

Правильна відповідь **кожного питання** оцінюється 10 балами, а саме:

- **9-10 балів** – відповідь правильна, точна;
- **7-8 балів** – відповідь правильна, складає 80%;
- **5-6 балів** – відповідь не повна, складає 50%;
- **4-2 бали** – відповідь складає 20-40%;
- **1 бал** – відповідь неправильна повністю;
- **0 балів** – відповіді немає.

6.4 Критерії оцінювання практичної частини (разом 70 балів)

Практична робота передбачає виконання індивідуального завдання (2 завдання) та опанування тем практичних занять (5 тем). Правильна відповідь, або виконане індивідуальне завдання оцінюється максимально 10 балів за означеним вище критерієм. В індивідуальній роботі передбачено оцінювання елементів дослідницьких підходів (аналізу, синтезу, логічної аргументації, узагальнення, реферування та анотування першоджерел тощо).

Індивідуальні завдання оцінюються експертно, спираючись на компетентнісні характеристики, визначені НРК для бакалаврського рівня вищої освіти.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Політика щодо академічної доброчесності регламентується "Положенням про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка". <http://surl.li/alvis>

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат,

фабрикація) робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. Викладач зобов'язаний у такому випадку видати інше індивідуальне завдання.

7.2. Комунікаційна політика

Усі письмові запитання до викладача щодо навчальної дисципліни можуть надсилатися на персональну корпоративну електронну пошту, на платформу Teams та на вайбер викладача.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які надано викладачеві для перевірки із порушенням термінів, оцінюються нижчими балами. Перескладання відбувається із дозволу декана у разі поважної причини (наприклад, хвороба).

7.4 Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням, він має право опротестувати виставлену оцінку у встановленому порядку.

7.5. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти відвідування занять є обов'язковим. Причиною невідвідування занять є хвороба, участь в університетських заходах, навчання за індивідуальним графіком та академічна мобільність, що задокументовано. Про причину відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача особисто або через старосту та самостійно надолужити пропущений матеріал. У разі міжнародної мобільності навчання може відбуватись в он-лайн режимі.

8. Рекомендована література

Основна

1. Червяк, П. І. Глибинна українська державність. Неупереджені нотатки, зауваження та роздуми [Текст] / П. І. Червяк. - Київ : Фенікс, 2020. - 239, [1] с. : іл. - Бібліогр.: с. 229-[240].
2. Лісовий, В.С. Україна: повернення часу. Політико-філософські роздуми [Текст] : [зб. ст.] / Василь Лісовий ; упоряд.: Наталія Вельбовець, Віра Лісова ; [ред. Н. Вельбовець] ; [Нац. ун-т "Києво-Могилянська акад.", Центр європ. гуманітар. дослідж., Центр дослідж. історії та культури східноєвроп. єврейства]. - Київ : Дух і літера, 2019. – 708 с.
3. Сакун, А. В. Філософія, політологія, соціологія [Текст] : навч.-метод. посіб. : для самост. роботи студентів та дистанц. навчання всіх спец. / А. В. Сакун, Т. І. Кадлубович, Д. С. Черняк ; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. - Київ : КНУТД, 2019. - 263 с.
4. Волковський, В. П. Ідея суспільності: політична філософія в Україні XIX століття [Текст] / Володимир Волковський ; НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди. - Київ : Академперіодика, 2017. - 260, [3] с.

Додаткова

1. Бейме К. Політичні теорії сучасності. – К. Стило, 2008. – 396 с.
2. Висоцький О. Ю. Політична влада в Україні: проблеми легітимізації та модернізації / О. Ю. Висоцький. – Дніпропетровськ: Інновація, 2012. – 130 с.
3. Волковський В.П. Ідея суспільності: політична філософія в Україні XIX століття [Текст] / Володимир Волковський ; НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди. - Київ : Академперіодика, 2017. – 260.
4. Дмитренко М. Політична система України: розвиток в умовах глобалізації та інформаційної революції. – Київ: Знання України, 2008. – 543 с.

5. Карась А. Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і некласичних інтерпретаціях – Львів, 2003. – 520 с.
6. Макіавеллі Нікколо Державець / Н. Макиавеллі / Флорентійські хроніки. – Харків: Будинок друку, 2013. – 470 с.
7. Мор Томас Утопія. // Комапанелла Томазо. Місто сонця – К.: Всесвіт, 2002. – 194 с.
8. Стігліц Дж. Глобалізація та її тягар. — К.: КМ Академія, 2003.
9. Толстоухов А. Глобалізація. Влада. Еко-майбутнє. — К.: ПАРАПАН, 2003

